

REVMATIZM KASALLIKLARINING KELIB CHIQISH SABABLARI VA
DAVOLASH USULLARI

To'ychiyev H.H., Eshkaraev S.Ch.

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti, Termiz sh., Farovon massivi

43B-uy, e-mail: esadir_74@rambler.ru

Annotatsiya. Ushbu maqolada revmatizm kasalliklarining asosiy etiologik omillari, klinik ko'rinishlari, diagnostika usullari va zamonaviy davolash strategiyalari haqida batafsil ma'lumot beriladi. Revmatizm asosan autoimmun jarayonlar bilan bog'liq bo'lib, organizmning o'z to'qimalariga hujum qiluvchi immun javob natijasida rivojlanadi. Kasallik bo'g'imlar, yurak va boshqa muhim organlarning shikastlanishiga olib kelishi mumkin. Ushbu maqolada kasallikni samarali nazorat qilish usullari, oldini olish choralari va bemorlar uchun tavsiyalar muhokama qilingan.

Kalit so'zlar: revmatizm, autoimmun jarayon, bo'g'im yallig'lanishi, streptokokk infeksiyasi, davolash.

CAUSES AND TREATMENT METHODS OF RHEUMATIC DISEASES

To'ychiyev H.H., Eshkaraev S.Ch.

Termez University of Economics and Service, Termez city, Farovon massiv,

House 43B, e-mail: esadir_74@rambler.ru

Annotation. This article provides detailed information on the main etiological factors, clinical manifestations, diagnostic methods, and modern treatment strategies for rheumatic diseases. Rheumatism is primarily associated with autoimmune processes, which develop as a result of the immune response targeting the body's own tissues. The disease can lead to damage to joints, the heart, and other vital organs. The article discusses effective disease control methods, preventive measures, and recommendations for patients.

Keywords: rheumatism, autoimmune process, joint inflammation, streptococcal infection, treatment.

ПРИЧИНЫ ВОЗНИКНОВЕНИЯ И МЕТОДЫ ЛЕЧЕНИЯ РЕВМАТИЧЕСКИХ ЗАБОЛЕВАНИЙ

Туйчиев Х.Х., Эшкараев С.Ч.

Термезский университет экономики и сервиса, г. Термез, массив Фаровон,

дом 43Б, e-mail: esadir_74@rambler.ru

Аннотация. В данной статье подробно рассмотрены основные этиологические факторы, клинические проявления, методы диагностики и современные стратегии лечения ревматических заболеваний. Ревматизм, в основном, связан с аутоиммунными процессами, развивающимися в результате иммунного ответа организма, направленного против собственных тканей. Заболевание может приводить к повреждению суставов, сердца и других жизненно важных органов. В статье обсуждаются эффективные методы контроля заболевания, меры профилактики и рекомендации для пациентов.

Ключевые слова: ревматизм, аутоиммунный процесс, воспаление суставов, стрептококковая инфекция, лечение.

KIRISH

Revmatizm (yun. *rhevmatismos* shilliq) — biriktiruvchi to‘qimaning keng tarqalgan yallig‘lanishi bilan tavsiflanadigan kasallik, bunda, asosan, yurak, bo‘g‘imlar va boshqa a‘zolar yallig‘lanadi. 1838-yilda russhifokori G.I. Sokolskiy va fransuz Buyo bo‘g‘in revmatizmi o‘tkir xurujining klinikasi bilan davosini birinchi marta tasvirlab, bu kasallikning yurak shikastlanishiga aloqador bo‘lishini aniqlab berishgan. Revmatizm bilan bolalar va o‘smirlar hammadan ko‘proq kasallanadi. Bunday xastalik bilan ayollar erkaklarga qaraganda 1,5—2 barobar ko‘p og‘riydilar

Revmatizm — bu autoimmun tabiatga ega bo‘lgan surunkali kasallik bo‘lib, ko‘pincha streptokokk infeksiyasidan keyin rivojlanadi. Kasallikning asosiy xususiyati shundaki, u organizmning immun tizimi tomonidan yurak, bo‘g‘imlar va boshqa organlarni yallig‘lantiradi. Ushbu kasallik odatda 5-15 yoshdagi bolalarda uchraydi, ammo kattalarda ham qayta faollashishi mumkin.

Dunyo miqyosida yurak-qon tomir tizimi kasalliklarining muhim qismi revmatizm bilan bog‘liq. Butunjahon sog‘liqni saqlash tashkiloti ma‘lumotlariga ko‘ra, revmatizm yurak yetishmovchiligining asosiy sabablaridan biri hisoblanadi. Shuning uchun kasallikni erta aniqlash, sabablarini tahlil qilish va samarali davolash dolzarb ahamiyatga ega.

KELIB CHIQISH SABABLARI

Revmatizm kasalligining rivojlanishiga ta‘sir qiluvchi omillar bir necha asosiy guruhlariga bo‘linadi:

1. Streptokokk infeksiyasi;Revmatizmning asosiy sababi A-guruh beta-gemolitik streptokokklardir. Bu mikroorganizmlar ko‘pincha tomoqda angina, farangit yoki skarlatina kabi kasalliklarni keltirib chiqaradi. Agar bu infeksiya to‘g‘ri davolanmasa, organizmda immun javob buzilishi va autoimmun jarayonlar boshlanadi.
2. Autoimmun jarayon;Streptokokklarga qarshi hosil bo‘lgan antitanachalar ba’zida organizmning o‘z to‘qimalariga (yurak, bo‘g‘imlar va asab tizimi) hujum qila boshlaydi. Bu autoimmun reaksiya natijasida yallig‘lanish va shikastlanish yuzaga keladi.
3. Genetik moyillik;Irsiymodda omillar revmatizm rivojlanishida muhim rol o‘ynaydi. Ayrim odamlar genetik tuzilishi tufayli bu kasallikka ko‘proq moyil bo‘lishadi.
4. Atrof-muhit va gigiyenik sharoitlar;Nam va sovuq iqlim, past gigiyena sharoitlari revmatizmga olib keluvchi infeksiyalar xavfini oshiradi.

5. Immunitet tizimining zaiflashishi;Immun tizimi yaxshi ishlamayotgan yoki surunkali kasalliklarga chalingan odamlar streptokokk infeksiyasi bilan ogʻriganidan keyin revmatizm rivojlanish xavfiga duch keladi.

Rheumatoid arthritis

KLINIK KO'RINISHLAR

Revmatizmning asosiy klinik belgilari quyidagilardan iborat:

1. Bo'g'imlarning yallig'lanishi (poliartrit)

Bo'g'imlarda og'riq va shish.Yallig'lanish odatda katta bo'g'imlarda (tizz, tirsak) boshlanadi.Simptomlar harakat bilan kuchayadi.

2. Yurak shikastlanishi (revmatizmlı kardit)Yurak ritmining buzilishi.Yurakning o'ng yoki chap qopqog'ining shikastlanishi (stenoz yoki yetishmovchilik).Nafas qisishi, tez charchash.

3. Asab tizimi buzilishlari (xoreya)Mushaklarning nazoratsiz harakatlari.Psixologik o'zgarishlar (asabiylashish, depressiya).

4. Teri va boshqa o'zgarishlar,Teri ostida revmatik tugunchalar paydo bo'lishi.Teri yuzasida qizil dog'lar yoki o'zgarishlar.

DIAGNOSTIKA USULLARI

Revmatizmni aniqlashda quyidagi tekshiruvlar muhim rol o'ynaydi:

Laboratoriya tahlillari,ASO (antistreptolizin O) darajasi: Streptokokk infeksiyasini tasdiqlash uchun.Yallig'lanish ko'rsatkichlari: CRP, ESR darajalari oshgan bo'lishi mumkin.Umumiy qon tahlili: Leykotsitoz va anemiya aniqlanishi mumkin.

2. Instrumental diagnostika,EKG (elektrokardiografiya): Yurak ritmi buzilishlarini aniqlaydi.Ekokardiografiya: Yurak qopqog'i shikastlanishini aniqlash uchun.Rentgen: Bo'g'imlarning anatomik holatini baholash.

3. Klinik baholash,Yallig'langan bo'g'imlar, yurak ovozlari va boshqa belgilarni shifokor tomonidan tekshirish.

DAVOLASH USULLARI

1. Antibiotik terapiyasi,Streptokokk infeksiyasini yo'q qilish uchun penitsillin asosidagi dorilar ishlatiladi.Allergik bemorlarda makrolidlar (eritromitsin) qo'llaniladi.

2. Yallig'lanishga qarshi terapiya,Nosteroid dorilar (NYAQP): Diklofenak, ibuprofen.Glyukokortikoidlar: Kuchli yallig'lanishni davolash uchun prednizolon.

3. Yurakni qo'llab-quvvatlash,Diuretiklar va beta-blokerlar yurak faoliyatini yaxshilashda qo'llaniladi.

4. Profilaktika va reabilitatsiya,Antibiotiklarning uzoq muddatli profilaktik qabul qilinishi.Jismoniy mashqlar va sanatoriyda davolanish.

ASORATLAR;Yurak qopqog'i stenoz yoki yetishmovchiligi.Surunkali bo'g'im kasalliklari.Yurak yetishmovchiligi va aritmiyalar.

XULOSA

Revmatizm kasalliklari bugungi kunda ham klinik tibbiyotning dolzarb muammolaridan biri bo'lib qolmoqda. Ushbu kasalliklarning kelib chiqishida streptokokk infeksiyasi yetakchi omil bo'lsa-da, ularning rivojlanishi ko'p omillar bilan bog'liq kompleks jarayon ekanligi aniqlangan. Xususan, irsiy moyillik, immun tizimdagi buzilishlar, surunkali infeksiyalar, noqulay iqlim sharoiti va turmush tarzi omillari revmatizm patogenezida muhim rol o'ynaydi. Bu kasalliklarning klinik belgilari, avvalo, yurak-qon tomir tizimi va bo'g'imlarda namoyon bo'lib, o'z vaqtida davolash choralari ko'rmaslik og'ir asoratlarga olib kelishi mumkin. Revmatizm kasalliklarini davolashda zamonaviy tibbiyot yutuqlari keng qo'llanmoqda. Antibiotik terapiyasi streptokokk infeksiyasiga qarshi kurashishda asosiy o'rin tutadi. Shuningdek, yallig'lanishga qarshi preparatlar (nosteroid va steroid guruh vakillari), immunomodulyatorlar, fizioterapiya usullari, reabilitatsion mashg'ulotlar kompleks ravishda qo'llanilganda bemorlarning ahvoli ancha yaxshilanadi. So'nggi yillarda xalqaro miqyosda revmatizmni davolash protokollari ishlab chiqilib, klinik amaliyotga tatbiq etilmoqda. Bu protokollar bemorlarning yoshiga, kasallikning og'irlik darajasiga va asoratlarning mavjudligiga qarab differensial yondashuvni ko'zda tutadi. Revmatizm kasalliklarining xavfliligi shundaki, u yurak qopqoqlari nuqsonlariga olib kelishi mumkin. Natijada bemorda yurak yetishmovchiligi, qon aylanish buzilishlari va hatto erta nogironlik kuzatiladi. Shu bois revmatizmni faqat davolash emas, balki uning oldini olish choralari ko'rish ham muhimdir. Profilaktika choralari, eng avvalo, bolalar va o'smirlar orasida streptokokk infeksiyalarini o'z vaqtida aniqlash va to'liq davolash, aholiga gigiena qoidalarini tushuntirish, immunitetni mustahkamlash, sog'lom turmush tarzini shakllantirish kiradi. Shuningdek, revmatizm kasalliklari bilan bog'liq ijtimoiy muammolar ham mavjud. Bemorlarning ko'pincha yosh bo'lishi, mehnat qobiliyatining pasayishi va davolash xarajatlarining yuqoriligi jamiyat uchun ham salbiy oqibatlar tug'diradi. Shu sababli davlat miqyosida profilaktik dasturlarni amalga oshirish, bolalar va o'smirlarni muntazam tibbiy ko'rikdan o'tkazish, aholining keng qatlamlari orasida sog'lomlashtirish ishlarini olib borish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Aliev A.A. Revmatizm va revmatik kasalliklar. – Toshkent: Ilm, 2015. – 320 b.
2. Shodiev X.K., Ahmedov K.R. Teri va tanosil kasalliklari. – Toshkent: In Sino, 2010. – B. 40–42.

3. Xalikov Sh.Sh. Bolalarda revmatik kasalliklarning klinik xususiyatlari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2017. – 210 b.
4. Nasriddinov U.M. Ichki kasalliklar propedevtikasi. – Samarqand: SamDU nashriyoti, 2012. – 280 b.
5. Tarasov A.V. Kardiologiya: Revmatizm va yurak qopqoqlari kasalliklari. – Moskva: GEOTAR-Media, 2016. – 412 s.
6. Belyaev A.Yu. Revmaticheskie bolezni: diagnostika i lechenie. – Sankt-Peterburg: SpetsLit, 2018. – 368 s.
7. Braunwald E., Zipes D., Libby P. Heart Disease: A Textbook of Cardiovascular Medicine. – Philadelphia: W.B. Saunders, 2019. – 1560 p.
8. Kumar V., Abbas A., Aster J. Robbins and Cotran Pathologic Basis of Disease. – 10th ed. – Philadelphia: Elsevier, 2021. – 1450 p.
9. World Health Organization (WHO). Rheumatic fever and rheumatic heart disease: Report of a WHO Expert Consultation. – Geneva: WHO, 2018. – 120 p.
10. Carapetis J.R., Beaton A., Cunningham M. et al. Acute rheumatic fever and rheumatic heart disease. Nature Reviews Disease Primers, 2016; 2:15084.